

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
des Maandags-, Woensdags- en Zaterdag-avonds.

ZONDAG 8 MEI.

ABONNEMENTSPRIJS:

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van één tot zes regels. . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 ets. zegelgeld.

LEZERS- en DIRECTEURS:
JON. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . f 3.00.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . 3.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbeëitlingen;
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 40, Ned. Cour.

Onze kandidaten.

Nog slechts weinige dagen en de stembus is geopend. Zij, die uit deze stembus als volksvertegenwoordigers te voorschijn treden, zullen voor een geruimen tijd het lot des Vaderlands in handen hebben. Zij zullen handhaven en ontwikkelen, of afbreken al het kostbaar verworvene.

De kiezers hebben alzoo een duren pligt te vervullen. Die pligt is des te heiliger, daar de toestand te onzekerder is.

Eene zaak wordt door ieder gezegd, door den Koning, door de Natie, door het nieuwe ministerie: «de Grondwet moet gehandhaafd, onaangeroerd blijven; moet in vrijzinnigen geest ontwikkeld worden.»

Al is er redelijke grond om te onderstellen, dat dit de eigenlijke bedoeling niet is, niet van het nieuwe ministerie: wij mogen niet twyfelden aan het woord des Konings, niet twyfelden aan de bedoeling der Natie.

De kiezers hebben dus, bovenal, daarop te letten, dat slechts de zoodanigen worden gekozen, die als waardachtige handhavers der Grondwet bekend staan, als voorstanders harer gematigd vrijzinnige ontwikkeling. Niet minder zij op het harte gedrukt, dat verdeeldheid der stemmen slechts hen bevoordeelt, die er steeds op uit zijn, in troebel water te vischen. Persoonlijke voorkeur behoort te wijken voor het algemeen belang. Men vrage zich af, wie de mannen zijn, die de vertegenwoordigers kunnen heeten zijner eigene beginselen, en dan brenge de ware staatsburger zijne stem uit op hem, die, als dergelijken vertegenwoordiger, kans heeft door de meesten te worden gekozen.

De verkiezing is geheel vrij. Elk kiezer heeft het regt, te kiezen wien hij wil. In het algemeen belang is het echter, dat men de aandacht der kiezers vestige op mannen, die waarborgen geven voor de handhaving van de beginselen, die men voorstaat. Men mag de keuze niet gebieden; men mag haar voorlichten.

Het is uit dien hoofde, dat wij de vrijheid nemen in de aandacht der 's Gravenhaagsche kiezers, twee gematigd liberale mannen — beide van beproefde trouw, eerlijkheid en onafhankelijkheid, — aan te bevelen. Zij zijn de Heeren:

J. P. BARON VAN ZUYLEN VAN NYVELT,
W. BOREEL VAN HOGELANDEN.

Wij behoeven ter aanbeveling dezer kandidaten slechts weinig te zeggen. Hunne namen zijn de beste aanbeveling.

De heer van Zuylen, door elk geacht wegens zijn regtschapen karakter en zijne beproefde vaderlandsliefde, heeft, gedurende zijne parlementaire loopbaan, de schitterendste blijken van een uitstekend talent gegeven en schoone bewijzen van warme belangstelling in het welzijn van Koning en Vaderland. Erfgenaam van een naam, die eene illustratie is in de geschiedenis van ons Vaderland, heeft hij getoond niet minder de erfgenaam te zijn van de deugden, die zijne familie sieren. Had men hem daartoe den tijd gelaten: als Minister van Buitenlandsche Zaken zou hij bewijs hebben gegeven van diezelfde veerkracht, van dezelfde onafhankelijkheid, als die hem in de betrekking van volksvertegenwoordiger kenmerkten. Men zou, door de verwijdering van den heer van Zuylen van het staatsbestuur, het algemeen belang beletten, dat krachtige, onafhankelijke, onkreukbare verdedigers en bevorderaars, nu meer dan ooit, behoeft.

Ook den heer Boreel van Hogelanden kunnen wij met vertrouwen aanbevelen. Deze heer heeft, als volksvertegenwoordiger, zich steeds aan de zijde der gematigde liberalen geschaard; hij drong steeds met klem op eene herziening der Grondwet in milden zin aan; hij stond haar voor en hielp haar handhaven. Zijne eerlijkheid en onafhankelijkheid staan boven elke verdenking. Het is waar, dat het plotselinge ontslag, door den Heer Boreel genomen in het oogenblik van spanning, menig vermoeden heeft opgewekt. Wij verklaren echter, dat juist de omstandigheid, dat de Heer Boreel zich op nieuw verkiesbaar heeft gesteld, ons bijkans de zekere overtuiging schenkt, dat de Heer Boreel zich tijdig heeft verwijderd, om bij de gebeurtenissen, die hij zag aankomen, ongepraediceerd te blijven. Van den Heer Boreel is, zoo wegens zijne antecedenten als wegens zijn karakter, niets anders te verwachten dan eene eerlijke en getrouwe naleving, handhaving en verdediging der Grondwet.

Wij verwachten van den Heer van Zuylen niets dan vaderlandsliefde en constitutionnel zin; van den Heer Boreel duchten wij geene reactie.

Nederland onder Franschen invloed gebragt.

Meer en meer schijnt het zich te bevestigen, dat fransche invloed een werkzaam aandeel heeft gehad in de gebeurtenissen der laatste weken.

Men verhaalt, dat de heer d'André, fransch gezant te 's Hage, zich meermalen ontevreden heeft betoond over den gang van zaken hier te lande, en zich ernstig beklagd heeft, bij het vorig ministerie zoo weinig waardering te hebben gevonden van de zegeningen, die de *Coup d'Etat* van 2 December over de wereld heeft uitgestort.

Het is bekend, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal zich verleden zomer verstout heeft eene conventie over den nadruk af te wijzen, door Frankrijk ernstig gewenscht. Nederland moest voor die onvoorzigtigheid boeten, door gedurende vier à vijf maanden verstoken te blijven van de tegenwoordigheid des franschen gezants te 's Hage. Die strafopfening had voorzeker minder lang geduurd, indien slechts de regering, door den eenen of anderen, eenige soepelheid en omzigtigheid had willen doen over de handelwijze der Kamer. Men zegt, dat de afgetreden Minister van Buitenlandsche Zaken echter, daartoe niet was te bewegen: integendeel te kennen gaf, dat er aan geene hervatting der onderhandelingen kon gedacht worden, ten zij men te Parijs gezind mogt zijn toe te geven aan de regtmatige verlangens, die de verwerping der conventie in de Kamer hadden te weeg gebragt.

Toen nu des ondanks en dus zonder dat van hier de gewenschte stappen waren gedaan de heer baron d'André naar 's Hage werd teruggezonden, schijnt men te Parijs van gevoelen te zijn geweest, dat deze grootmoedigheid van den Keizer wel met het een of ander blijk van onderscheiding jegens Frankrijk, dezerzijds kon worden bejegend. De Minister van Buitenlandsche Zaken echter bleef, naar men zegt, voor alle dergelijke insinuatien doof, even zeer als voor de herhaalde klachten, die moeten gedaan zijn over het uitstellen en verkoopen alhier van, in Frankrijk verboden vlagschriften.

In één woord: de weinige ingenomenheid van het ministerie met het tegenwoordig regerings-stelsel in Frankrijk straalde in alles door. Dit kon niet langer worden geduld. Meer buigzame mannen moesten aan het bewind komen. Tevens moest, indien mogelijk, aan het liberale beginsel de kop worden ingedrukt. Dit tweeledig doel is, voor het oogenblik, bereikt, en zoo zijn wij, dank zij de morele hulp door franschen invloed geboden, eene schrede nader tot den franschen modelstaat genaderd.

Verdwaald Nederland! zie toch, hoe fanatieke inblazingen misleiden, hoe gemakkelijk uwe onafhankelijkheid het slagoffer wordt.

De *Nederlander* is een *Protestantsche Jesuit*, en nog van het hatelijkste soort.

De *Nederlander* schreef: „dat (onder het vorig mi- enkele *intrigues* ter VERWIJDERING van leden der Tweede Kamer GELUKT ZIJN.“

Wij sommeerden de *Nederlander* daarvan het bewijs te leveren. En wat antwoordt nu de *Nederlander*?

Voorrecht: dat wij het woord *intrigues* wat al te hard hebben opgenomen; want dat *intrigues* „bezwaarlijk in haar geheime kronkelpaden kunnen worden gevolgd.“

Ten tweede: geeft dat blad als voorbeelden van die *intrigues* op, dat te Zwolle des avonds voor de verkiezing, een lasterschrift zou zijn rondgedeeld; de geruchten verspreid werden dat door den Heer Groen was aangeraden in 1830, de oprichting van geestelijke regtbanken ter bestraffing van de *Protestantsche ketter*; en dat de verkiezing acht dagen uitgesteld zou zijn.

Al geven wij toe, dat al deze laakbare handelingen plaats gegrepen hebben, — ofschoon de bewering van de *Nederlander*, zonder legaal bewijs, bij ons geene aanbeveling tot geloof kan zijn — dan nog springt het schandelijke *Jezuitisme* van de *Nederlander* duidelijk in het oog.

Is de Heer Groen niet te Zwolle gekozen? Immers ja! Hoe kan nu de *Nederlander* (en wij gelooven dat de *Nederlander* met den Heer Groen bekend is!) zeggen: „dat enkele *intrigues* ter VERWIJDERING van leden der Tweede Kamer GELUKT ZIJN?“

Dat is eene aller-onchristelijkste handeling van een dagblad, dat onder het mom van dweepzieke „*frömmelen*“, en omhangen met een satijnen-zacht kleed van „*vormen*“, venijn spuit en de zaden van argwaan en twist om zich heen strooit.

De *Nederlander* herinnert ons dagelijks meer de stalen vrouw van zekeren tyran, die den onschuldig vervolgd onder de lieflijkste omarming met duizend moordpriemen doorboorde.

Op nieuw sommeren wij dus de *Nederlander* zijne beschuldiging in te trekken, of te bewijzen: „dat enkele *intrigues* ter VERWIJDERING van leden der Tweede Kamer GELUKT ZIJN.“

Wij laten ons niet met honigzoete woord-verdraaijngen afscheppen. De *Nederlander* heeft de beschuldiging opgeworpen: hij bewijze haar. Doet hij het niet: wij blijven van hem zeggen:

„*Je nomme un chat un chat et Rolin un fripon.*“

die anders nog al den naam heeft van *geslepen* te zijn: heeft zich (No. 878) allermiserabelst laten vangen.

De *Haarlemmer Courant*, die nooit redeneert, maar in gegeven oogenblikken in *Ingezonden stukken* laat redeneren — de gemakkelijkste manier, om voor zijn geschrift niet noodig te hebben, als man van eer op te komen — had dezer dagen een *Ingezonden stuk* opgenomen, waarin onder andere het volgende voorkwam:

„Godsdienstige opgewondenheid bringe ons toch niet op het dwaaspoor. Elke gezindheid heeft hare brave en regt schapene belijders: maar ook bij elke gezindheid vindt men Jesuiten. Tegen de zoodanigen kunnen wij niet genoeg op onze hoede zijn. Ons vaderland, onze geliefde Vorst, heeft eerlijke, kundige, standvastige en zelfstandige mannen noodig. Zelfstandigheid vooral, daarop dienen wij het oog te vestigen. Hij, die wetten of regeringsmaatregelen anders dan naar hunne innerlijke waarde en uit aanmerking van den persoon des Ministers, van wien ze uitgaan, beoordeelt, is een ongeschikt en gevaarlijk Volksvertegenwoordiger. Laten wij daarom al onze krachten inspannen, tot wering van stelselmatige opposanten. Door dezen is nog nimmer iets goeds tot stand gebracht.“

De *Nederlander* is de eenige in het land, die dadelijk uitroept: „Deze arglistige regels zijn blijkbaar tegen onze vrienden in en buiten de Kamer gerigt.“ En daarop volgen drie kolommen druks tot tegenbewijs.

De daguerrototype van de verderfelijke en alles afbrekende en niets opbouwende strekking van de *Nederlander* en „*zijn vrienden*“ moet dan wel zeer treffend getroffen zijn!

Ook de heer Groen van Prinsterer laat zich dus, in het uur des strijds, als een geoefend soldaat vangen. De noot der redactie is blijkbaar slechts, wat men in het dagelijksche leven noemt: „een doekje voor het bloeden.“

De *Utrechtsche Provinciale- en Stads-courant* ons op eene onfatsoenlijke wijze aanvallende, gelijk men trouwens van den Redacteur dezer *Courant* is te wachten, omdat wij hebben beweerd — hetgeen we ook nu nog beweren, — dat het niet te pas kwam, aan predikanten dank te zeggen, omdat zij tot liefdadigheid jegens hunne arme landgenooten, al zijn die landgenooten Roomsche, hebben aangespoord, betoogt de *hooge verdienste van deze aansporing* op de volgende wijze:

„Zou het niet beter aan te nemen zijn, dat dit van beide zijden, en van den kant des Konings, en van dien der Haagsche predikanten, te prijzen is.“

De laatste achten zich gedrongen, *niet verplicht*, in de tegenwoordige tijds-omstandigheden, terwijl de Hervormden bijna in al de R. Katholieke landen worden vervolgd en benadeeld, en terwijl Rome zich ernstig bezig houdt de R. Kath. Hierarchie, en dus ook, kan het zijn, de vervolging, ja de uitroeiing der Protestanten, in Nederland te herstellen, voor de armen dier vervolgers en uitroeiers giften aan hunne leeken af te vragen: eene daad die geen R. Kath. pastoor in 't omgekeerde geval doen zou.

Z. M. prijst dit gedrag der Hervormde leeraars, daar ook bij Hem de Christelijke les, bij *name onbekend*: „Hebt uwe vijanden lief,“ ter harte gaat.“

Waar moet het heen met de eendragt, waar met den alouden roem onzer liefdadigheid, als op die wijze wordt uitgepluisd wat, hoe en aan wien gegeven wordt?

Aldus spreekt een blad, dat zijne inblazingen ontvangt uit de residentie en zijne historische lessen van den stookebrand-hoogleraar VREEDE.

Is U, Nederland! dit niet eene kostbare waarschuwing? Als mannen, die zulke onchristelijke, liefdelooze beginselen voorstaan — die schijnbaar wêldoen, maar het hart van den landgenoot door smaad en schimp doodelijk treffen — eens regeerders worden: dan staat burgerkrijg, uit godsdienstijver en godsdiensthaat gesproken, u voor de deur.

De *Amsterdamsche Courant* wordt dagelijks meer de vergaerbak van laagheden.

Het is natuurlijk. Als men eene zaak verdedigen moet, die niet te verdedigen is, dan schimpt men op de tegenpartij, en tracht op die wijs zijne eigene onmagt te verbloemen.

Al de dagbladen, die het nieuwe ministerie verdedigen — zij zijn, God dank, voor de eer der Vaderlandsche drukpers weinig in getal — wat hebben zij tot dus ver anders gedaan, dan feiten verminken, onwaarheden verspreiden, en mannen van onkreukbare trouw en vaderlandsliefde in een zwart daglicht stellen? Heeft een dier bladen nog aangetoond, wat het nieuwe ministerie eigenlijk wil, waarheen wij gaan, waarom een nieuw ministerie is opgetreden?

Neen, niets van dat alles.

Wat doen wij dan? de *Amsterdamsche Courant* van 6 dezer geeft, van hetgeen zij doen, een uitstekend bewijs.

In stede van te bewijzen dat *niet waar is* hetgeen wij zeggen: *dat waar is*, doopt een harer correspondenten zijne pen in walgelijk slijk, om daarmee de redactie, den aard en de strekking van ons blad te schetsen. Het is beneden onze waardigheid, om op dit geschrift te antwoorden: men moet *houwing* zijn als de *Amsterdamsche Courant*, om zoo iets te ondernemen.

Wij staan op dit punt zeer, omdat de Natie het meeste belang er bij heeft, daaromtrent de *waarheid* te leeren kennen.

De A. C. spreekt, even als de *Nederlander* maar meer bedekt, „van vertrouwelijke correspondentien,“ door den heer Thorbecke onderhouden met sommige „Commissarissen des konings en burgemeesters, speciaal ten aanzien van het werk der verkiezingen.“ Hier wordt ondersteld, geene andere uitlegging is denkbaar — *intrigues* bij de verkiezingen.

Wilt gij, *Amsterdamsche Courant*, bij elk welgeaard *Nederlander* nu beschouwd worden als een *eerlijke* *courant*, lever dan het bewijs. Verzoek den heer van Hall — die toch de onkiesheid had, om, ten aanzien van den Minister van Buitenlandsche Zaken, correspondentien te openbaren, die *nimmer* en *onder geenerlei voorwendsel* voor publiciteit bestemd konden zijn; — verzoek den heer van Hall, dat hij die *vertrouwelijke correspondentien rakende het werk der verkiezingen*, „gevoerd door den heer Thorbecke, openlijk bekend make!“

De Natie heeft het regt te eischen, dat zij wete of het ministerie Thorbecke haar bedroog, dan wel of zij thans door lage *intrigues* wordt misleid.

Voldoet gij of uw meester aan deze uitnoodiging niet: elk *eerlijk man* zal weten, voor wat hij u te houden hebbe!

Buitenlandsche Berigten.

ENGELAND.

Lord Clarendon heeft op den 4den eene deputatie van het permanente comité van het vredes-congres ontvangen, waaronder de HH. Hume, Cobden en Ewart. De deputatie kwam den edelen lord eene nota aanbieden, houdende verzoek om in de aanhangige tractaten met de Vereenigde Staten eene bepaling op te nemen, dat alle verschillen tusschen die twee natien in het vervolg door scheidsregters zouden worden beslist. Lord Clarendon heeft geantwoord, dat hoogst belangrijke onderhandelingen met de Vereenigde Staten geopend zijn, en dat wel op den meest vriendschappelijken voet. Niemand is meer dan hij, van de voordeelen van den vrede overtuigd; men moet dus de beste mindelen zoeken, dien te blijven behouden. De invoeging van de voorgestelde bepaling, zou dit

doel niet onvoorwaardelijk doen bereiken. De geest van den tijd, en het gezond verstand van het menscheendom zijn veel zekerder waarborgen van vrede, dan geschrevene bepalingen. Er zijn gebeurtenissen in deze dagen voorgevallen, die in ieder ander tijdperk, den oorlog zouden hebben doen losbarsten, en de vrede is evenwel niet gestoord geworden, doch dat hij het gedane voorbeeld als een blijk van de goede gezindheden der beide gouvernementen beschouwd, in overweging zal nemen. De heer Cobden heeft aan den edelen lord beloofd, hem een advies van het Comité voor de buitenlandse zaken van den Amerikaanschen senaat te zullen mededeelen, waarin den president wordt uitgenoodigd, om in het vervolg in de tractaten eene bepaling nopens de scheidsregters in te voegen. Daarop is de deputatie vertrokken.

Het Lagerhuis heeft bij de tweede lezing verworpen een bill, betrekkelijk de regeling van de dagloonen der werklieden, ten gevolge van de aanmerking van den heer Stutt, dat „het beste middel tot verbetering van den toestand der werklieden is eene verlaging van de indirecte belastingen, ten einde hen goedkooper te doen leven.“

FRANKRIJK.

Op den 4den heeft er in de Wetgevende vergadering in Frankrijk een vrij aardig incident plaats gehad, bij het aan de orde stellen van het wets-ontwerp betrekkelijk den spoorweg van Lyon naar Genève. Een lid moet gezegd hebben, dat men het Wetgevend ligchaam tegenwoordig als een bureau van registratie beschouwde en dat de vergadering den tijd niet had, de zaken aan haar oordeel onderworpen, behoorlijk na te gaan. Dit gezegde werd door de vergadering toegejuicht. Men kan dit niet als een blijk van oppositie aannemen, maar het bewijst toch, dat die vergadering meer gewigt in de schaal wenscht te leggen, bij de behandeling van de groote vraagstukken waarin het land belang stelt. De heer Schneider heeft aan de commissie zijn rapport over de begrooting der ontvangsten voorgelezen; de heer Gouin heeft zijn verslag over het wets-ontwerp op de burgerlijke pensioenen, waarover tusschen de commissie en den Raad van State verschil bestaat, ter tafel gebracht. De verslagen over het wets-ontwerp betrekkelijk de vondelingen en over andere, min belangrijke onderwerpen zijn insgelijks gereed; maar de Kamer kan onmogelijk al hare werkzaamheden binnen acht dagen afdoen, na welk tijdsverloop de zitting moet worden gesloten. Aan den Raad van State is een wets-ontwerp ingediend, waarvan de bepalingen gelijk zijn aan die, welke tegen de openbaring van de Lyonsche bevolking gemaakt zijn. Volgens dit ontwerp, zou de magt door den prefect van politie over de stad Parijs uitgeoefend, ook door hem over de gemeenten in den omtrek kunnen worden uitgeoefend.

DUITSCHLAND.

Op den 5den ten 10 ure, heeft koning Leopold de heer von Manteuffel in eene bijzondere audientie ontvangen; na de mis heeft Z. M. de prinsen bezocht. Ten 2 ure is Z. M. naar Potsdam vertrokken, met den hertog van Brabant, om aan een familie-diner deel te nemen. Ten 6 ure kwam Z. M. in het hotel van de Belgische legatie terug. Ten 7 ure heeft Z. M. weder den heer van Manteuffel ontvangen, wiens bezoek des morgens door de komst van den hertog van Nassau was afgebroken. Ten 8 ure zijn de koning en de hertog van Brabant de gewone voorstelling in de opera gaan bijwonen. Op den 6den zullen zij eene groote revue te Tempelhof bij Berlijn, bijwonen. Op den 3den des avonds heeft Z. M. een brief van den Keizer van Rusland ontvangen, dat Z. M. zijne gasten tegen den 11den verwacht.

Den 2 Mei heeft de keizer van Oostenrijk, te paard de eerste groote revue gehouden, sedert den aanslag op Z. M. beproefd. De geestdrift der troepen was groot.

De Pruisische Kamers hebben in de laatste zittingen een aantal min belangrijke wetten aangenomen. Men geloof, dat de zitting op den 11 of 12 dezer maand zal worden gesloten.

ZWITSERLAND.

De Zwitsersche bondsraad heeft begonnen uit te geven het jaarlijksch verslag van zijn bestuur over 1852. Betreffende het meer staatkundige gedeelte zien wij, dat het vraagstuk over de uitgewekenen en van het regt, om een toevluchtsoord voor hen open te stellen daarbij, zoo als gewoonlijk, de voornaamste plaats bekleedt. Men vindt daarin o. a. eene correspondentie tusschen de Fransche legatie te Bern en den Bondsraad, betreffende de staatkundig uitgewekenen, die zich aan de Fransche grenzen vestigen. In eene nota van 6 Maart werpt de Fransche legatie het vermoeden van zich af, ofschoon zij eischt, dat er krachtige maatregelen tegen de bewerkers van wanorde zullen worden

genomen, dat zij eenige krenking van de vrijheid van Zwitserland op het oog zou hebben. In antwoord daarop geeft de Raad in zijne laatste nota (27 Maart) de verklaring, dat hij op zijn grondgebied, of aan zijne grenzen geene personen zal dulden, die de veiligheid der naburige staten mogten bedreigen, en dat hij zich steeds met ernst bezig zal houden, om zijne internationale verplichtingen na te komen. Met deze verklaring, die men thans ook aan Oostenrijk heeft gedaan, nam Frankrijk genoegen.

— De kolonel Bourgeois is te Bern aangekomen en zal waarschijnlijk weder naar Tessino terug keeren. Hij heeft eenige zittingen van den Bondsraad bijgewoond. Het schijnt dat de Raad besloten heeft, een laatste antwoord aan Oostenrijk te doen toekomen, en dan verder het stilzwijgen te bewaren. Men zegt, dat echter een voorstel, betreffende het toezigt op de uitgewekenen, aan de Bondsvergadering zal worden gedaan.

ITALIE.

Volgens berichten uit Milaan van 30 April, had de maarschalk Radetzki den gouverneur, graaf Guilay, verlof gegeven, om de gestrengheid van den staat van beleg te temperen. Van 1° Mei af, zouden alle vroeger wettig geautoriseerde vereenigingen weder worden toegelaten. Bovendien zijn de poorten der stad, op twee na, van 4 uren des morgens tot 10 uren des avonds, opengesteld. De overige beperkingen blijven echter nog van kracht.

— Het verdrag over het wets-ontwerp tot opening van een krediet van 400,000 francs aan het Sardinijsche gouvernement, tot het verlenen van hulp aan de genaturaliseerde Lombardische uitgewekenen, wier goederen in beslag zijn genomen, is in de zitting van 4 Mei in de Kamer van Afgevaardigden te Turin ter tafel gebracht. Zoo als men verwacht had, raadt de commissie eenparig de aanneming aan; het is hoogst waarschijnlijk, dat de Kamer de voorgestelde conclusie eenparig zal aannemen.

SPANJE.

Een dagblad van Madrid ontkent het bestaan van een ministeriële crisis, die ontstaan zou zijn door het aangeboden ontslag van den minister van Financiën, den heer Bermudez de Castro. Dat blad zegt echter, dat het kabinet daarom tot nu toe eensgezind is gebleven; omdat het nog over geene enkele der groote quaestien van den dag, zooals de verbanning van Narvaez, de afzetting van ambtenaren, door het laatste ministerie, verricht, den finantiëlen toestand, heeft beraadslaagd. Hoe zal dat ministerie regeren, wanneer het alleen blijft bestaan, doordien het tot nu toe omtrent geene der bestaande verwickelingen eenig besluit heeft genomen?

— De dépêche, die het berigt van de bijeenroeping der Cortes tegen de maand Juli, mededeelde, was onjuist. Daarentrent is nog niets bekend.

— Men zal zich herinneren, dat het eerste gerucht nopens de benoeming van den heer Torre Ayllon, als Minister van Buitenlandsche Zaken in het Kabinet Lersundi was, dat die heer die portefeuille niet zou aannemen. Men heeft later gemeld, dat hij daartoe echter wel genegen zou zijn, maar thans deelt men weder uit Madrid mede, dat die staatsman de op hem uitgebrachte keuze niet wil aanvaarden.

TURKIJE.

Het meest belangrijke staatkundige feit, gedurende de laatste dagen voorgevallen, betreft de tijding, dat de Oostersche quaestie geschikt zou zijn. De dépêche spreekt, wel is waar, alleen van de oplossing van het vraagstuk betreffende de Heilige Plaatsen, waaromtrent gezegd wordt, dat die zaak volgens den wensch van Rusland is geschikt en dat Frankrijk daaraan zijne goedkeuring heeft gehecht, terwijl de onderhandelingen voortduren over de quaestie van de benoeming van den Griekschen Patriarch, d. i. over het beschermheerschap van Rusland over alle Grieksche Catholiken in het Ottomanische Rijk; maar tevens wordt berigt, dat de wapeningen aan beide zijden gestaakt zijn, hetgeen eene spoedige definitieve regeling van alle punten doet vermoeden. Wij hopen, dat het bericht van de geslachte vreedzaamheid niet, maar zeker is, dat indien er nog ten opzichte van de Oostersche quaestie eenige bezorgdheid bestond, die thans geheel weg verdwijnen.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 7 Mei.

Te Utrecht is tot stand gebracht eene hoofd-vereeniging met bevoordering van de protestantsche belangen bij de verkiezingen. Aan het hoofd daarvan staat de heer Drieling. Die vereeniging heeft bereids over het geheele land duizende circulaire verspreid, om het door haar voorgestelde doel te bereiken.

Het wordt alzoo, bij de aanstaande verkiezingen, niet de vraag, welke politiek men voorstaat; maar zijt gij protestant, of liever: zijt gij dweepziek protestant, die Catholiken en Israëlieten voortaan slechts wilt dulden?

Waakt, verstandige kiezers! voor het behoud van uw Vaderland. Door de politieke handeling der verkiezingen te helpen ontwaarden in eene godsdienstige, zult gij het land in twee partijen scheuren, waarvan de gevolgen onberekenbaar zijn.

Wij zeiden, dat de heer van Hall, al is hij geen Minister van Financiën, geld genoeg heeft.

De *Amsterdamsche Courant* bewijst dit zonneklaar.

Zij heeft aan vele dominés in 't land toegezonden een gratis-exemplaar van het n^o., waarin de Pauselijke allocutie stond.

Een goed middel, van de zijde der verdedigers van het ministerie, om de rust en de eendragt onder de ingezetenen te herstellen!

Naar wij vernemen heeft de Synodale Commissie, bij een geleidenden brief, aan de respectieve kerkbesturen in Nederland verzocht, om van den Herderlijken brief, waarvan wij in ons jongste n^o. gewaagden, zoo spoedig doenlijk van den kansel een korten inhoud mede te delen en tot de lezing en verspreiding van dien Brief aan te bevelen.

Wij hopen, dat de getrouwe nakoming van deze uitnodiging, er krachtig toe moge bijdragen, om de oogen te openen aan de Natie, die, bij de aanstaande verkiezingen, nog altijd onder den verderfelijken indruk van godsdienst-veete wordt gehouden.

De *Nederlander*, overnemende een berigt, waarbij wij meldden, dat in wel onderrigte kringen de op handen zijnde ontmoeting van H. M. de koningin-moeder met den keizer aller Russen, in verband gebracht wordt tot onderhandelingen en voornemens, welke niet zonder invloed kunnen zijn op den gang van zaken in Nederland — vraagt: "hoe dergelijke insinuatien van het bij uitnemendheid *loyale* blad moeten worden genoemd?"

Wij antwoorden: het zijn geene insinuatien. Wat wij beweerden is de waarheid.

De uitkomst zal het leeren.

Men schrijft ons uit Gorinchem het volgende: "In eene aanzienlijke sociëteit alhier, werd dezer dagen door enkele leden zeer levendig, ofschoon vruchteloos, de wensch geopenbaard, om de lezing te staken van het *Amsterdamsch Handelsblad*, de *Arnhemse Courant* en andere bladen, welke maar niet kunnen inzien, dat de afgetredene regering de komst van de Bisschoppen zou hebben kunnen verbieden, zonder de Grondwet te schenden. Een echt staaltje van kinderachtige bekrompenheid. Die onnoozele zielen weten dan niet, wat het beteekent "hoor en wederhoor?" Ze zouden van onze goede stad wel een Abdera willen maken. Daarvoor beware ons echter de Hemel!"

Te Groningen circuleert thans eene intekenlijst, reeds door zeer vele ingezetenen uit den goeuden stand geteekend, waarbij men zich verbindt tot eene bijdrage van 50 cents, ten einde uit de ophrengst daarvan een geschenk aan te bieden aan den afgetreden Minister van Binnenlandsche Zaken, den heer Mr. J. R. Thorbecke, als een bewijs van erkentelijkheid voor de vele en belangrijke diensten, door Z. Ex. aan het Vaderland bewezen; en voor welk geschenk voorloopig wordt voorgesteld: een in zwart fluweel gebonden en met goud georneerd exemplaar van de *Grondwet*, in gouden koker.

Te Deventer zijn voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal door de beide kiezersvereenigingen als candidaten voorgesteld: de afgetredene Jhr. C. M. Storm van 's Gravesande en Mr. J. R. Thorbecke.

De *Zutphensche Courant*, een dier bladen, wier tegenwoordige kracht in deze gewigtige dagen alléén bestaat, om smaad te werpen op de marinen van het afgetreden bewind in plaats van te bewijzen, dat zij verkeerd handelden; de *Zutphensche Courant*, een dier bladen, die niet schroomen authentieke stukken te verminken en te verdraaijen, opdat dan toch maar blijke, dat de afgetreden Ministers kwalijk hebben gehandeld, stelt zich vooral ten doel, aldus ten aanzien van den afgetreden Minister van Buitenlandsche Zaken te handelen.

Bij de *Zutphensche Courant* is die toeleg ook nog verklaarbaar uit andere hoofde, dan dat daarin alléén de kracht der verdedigers van het nieuwe Ministerie is opgesloten. Staande onder den invloed van een oud-Minister van Binnenlandsche Zaken, heeft de *Zutphensche Courant* niet alleen diens grieven te handhaven; maar ook de eigenlijke redacteur heeft revanche te nemen voor de voorkeur, die de kiezers steeds

aan den heer Baron van Zuylen van Nyevelt boven hem hebben gegeven.

Als men een en ander weet: hoe zäiver is dan de bron, waaruit geput wordt, om de Natie — alléén uit pure vaderlandsliefde — voor te lichten en te raden!

Onderstaande brief zal overigens het publiek van verontwaardiging doen gloeien, over de onnederlandsche wijs, waarop men mannen van eer tracht te belagen; en wiens hart voor waarheid en rechtschapenheid klopt, zal zijne sympathie niet onthouden aan den afgetreden staatsdienaar, aan wien men, alléén door de waarheid te vervalschen, iets lakenswaardigs te laste leggen kan.

Aan de Redactie der *Zutphensche Courant*.

Mijnheer de Redacteur!

Ik lees in uw dagblad van 30 April een zoogezegd uittreksel uit twee brieven, de een dezer door mijn voorganger, de ander door mij gerigt aan Z. M. gezant te Rome. Gij laat, op deze verminkte mededeeling, den uitroep volgen: *dus spraken Nederland-sche ministers!*

Ik erken in die mededeeling niet, hetgeen door mij is geschreven. Ik ben mij zelven bewust en durf, met een gerust geweten, voor Gdd en voor de menschen verklaren, nooit een woord gesproken, nooit een regel geschreven te hebben, het Nederlandsche gemoed onwaardig.

Ik begrijp uw toeleg om, juist op dit oogenblik, smaad en schande te werpen op mijn naam en op mijn karakter. Gij zult, hoop ik, wederkeerig beseffen dat ik er, juist nu, meer dan immer prijs op stellen moet, dien naam en dat karakter, ook voor uwe aandrang, onbesmet te bewaren.

Ik moet dus opkomen tegen dezen uwen aanval. Niet door smaad met smaad te vergelden: maar door te verzoeken, des noods, uit naam der goede trouw, te vorderen dat, in uw eerstvolgend nummer, behalve deze brief, worde opgenomen het *gheele* stuk waarop door u wordt gedoeld, zoo als het in de *Staats-Courant* onder no. 16 voorkomt.

Ik vrees niet dat de onpartijdige lezer, wetende dat het geldt een schrijven van zeer vertrouwelijken aard, om den gezant bekend te maken met de redenen welke, den Koning hadden bewogen hem tijdelijk terug te roepen, daarin iets aantrefte, onwaardig te zijn geschreven door een Nederlandsch Minister; waardig om hem, die zijne overtuiging verre stelde boven het behoud der hoogste staatsbetrekking, thans ook nog te ontzeggen wat hem boven alles dierbaar is: een eerlijk, vaderlandsch hart.

4 Mei 1853.

J. P. P. VAN ZUYLEN VAN NIEVELT.

Wij lezen in het *Algemeen Handelsblad*:

"Sedert eenige dagen waren hier en elders van zekere welbekende zijde geruchten verspreid, dat de *Nieuwe Rotterdamse Courant* zoude ophouden te bestaan. Dezelfde lieden, welke dit verhaalden, hadden ook reeds vroeger verteld, dat het *Handelsblad* vele, ja zeer vele abonnementen had verloren, dat de redactie in andere handen zoude overgaan, enz., enz.

"Dat alles was blijkbaar bestemd om aan te toonen, dat de rigting, door de onafhankelijke drukpers gevolgd, niet was in den smaak van het Nederlandsche publiek.

"De *N. R. C.* geeft zich de onnoodige moeite het haar betreffende gerucht tegen te spreken. Wij zeggen onnoodige moeite, omdat er niemand was, die ter goeder trouw daaraan eenig geloof hechtte. Wij van onze zijde vergenoegen ons met te verklaren, dat wij onophoudelijk de meeste sympathie voor de zaak, welke wij voorstaan, blijven ondervinden; dat wij wel kennis dragen van eenige *intrigues*, welke wij spoedig zullen ontmaskeren, doch dat overigens al die geruchten, ons betreffende, zijn verdichtfels, ter kwader trouw zaamgeraapt en listiglijk verspreid."

Men leest in het werk van den heer baron Sirtens, van Grovestins, te Parijs uitgegeven onder den titel van: *Notice et souvenirs biographiques du comte van der Duijn de Maasdam et du baron de Capellen*:

"Een echter werd die zelfde geachte en geëerde ambtenaar, in den aanvang van het jaar 1844, door den heer van Hall van zijne betrekking ontzet; en dit was een nieuwe titel voor den heer van der Duyn, om op de achting van het publiek te kunnen aanspraak maken; want hij verklaarde daardoor, ten overstaan van het geheele land, dat hij te edel, te loyaal, te onafhankelijk en te veel gehecht was aan vrijheid en zedelijkheid, dan dat men kon hopen dat hij, in zijne betrekking van Gouverneur, zich zou willen verenigen met hetgeen de *tyranny* en de *onzedelijheid* konden uitvinden als het onbeschikbaar en het zedeloos te maken. In dien zin spreekt de heer van der Duyn in zijne correspondentie van de zoogenoemde vrijwillige leening van den Minister van Hall.

"De vrees, dat de vrijwillige leening niet voltekend

zou worden, deed het bevel geven, dat men de noodige inquisitoriale commissiën zou vormen en toen, in de onderstelling, dat men, ondanks alle aangewende pogingen, genoodzaakt zou zijn, de wet ten uitvoer te leggen, begon het Gouvernement die mannen ter zijde te stellen, die door den aard van hunne betrekking bestemd waren, zekeren invloed uit te oefenen en van wie men wist, dat zij niet gunstig waren gestemd voor de plannen van het Gouvernement.

De heer van der Duyn, wiens edel en moedig karakter ongetwijfeld een hinderpaal moest zijn, kon niet in zijne betrekking bevestigd blijven, daar die betrekking hem eene soort van oppergezag over de commissiën opdroeg. Men deed hem dus verstaan, dat hij zijn ontslag moest aanbieden en men liet hem, als vergoeding daarvoor, de betrekking van opperhofmaarschalk aanbieden.

De verwijdering van den heer van der Duyn door den heer van Hall, onder dergelijke omstandigheden, was een schitterend blijk van achting door een' eerzuchtig intrigant aan het edele karakter van een man van eer gegeven. (Echo Universel.)

De Tijd, Noordhollandsche Courant beantwoordt, op de volgende wijze, een allerbespottelijkst artikel van het blad van den heer van Hall.

De Amsterdamsche Courant blijft bij voortdaring belangrijk nithoofds van de curieuse artikelen, die ze dagelijks levert om het nieuwe ministerie te verdedigen en op te hemelen, en zijn blijvend bestaan, dat mogelijk toch nog wel twijfelachtig blijft, op te geven als van langen duur. Nadat de Kerkelijke Courant en de Fakkel gezegd hebben: de Amsterdamsche is beter dan het Handelsblad, weet het ultra-ministerieele orgaan geen maat meer te houden en danst zij aan de hand van deze weekbladen rond, en vertelt alles wat het gehoord heeft, terstond aan het publiek, even gelijk het kind dat het gesproken in de huiskamer overbrengt naar de keuken, dikwijls zeer verkeerd en altijd ontijdig.

Zoo vindt men in het nummer van 4 Mei een stukje getiteld: De Koning is onschendbaar. Er is voorzeker niemand, die aan dit prerogatief des Konings twijfelt, of het moest de persoon, de schrijver van het artikel, wezen. Ten minste er wordt eene redenering in opgezet, over de betrekking van de kroon en het ministerie tegenover de Grondwet, die zoo verward in elkander zit, dat de heer E. F. eigenlijk niet recht duidelijk heeft geweten wat hij wilde, toen hij over de onschendbaarheid des Konings ging schrijven.

Het afgetreden ministerie wordt nog eens lustig doorgehaald. Onder anderen wordt er gezegd, dat het in de Grondwet gelezen heeft, die woorden er niet instaan, bijv.: "dat elke kerk zich met volkomene vrijheid kon regelen." En dit staat er niet in, zegt de heer E. F. Waarom niet? Omdat, dus luidt het vreemde antwoord, de Koning het er niet in gelezen heeft, en ook al de ondertekenaars der verzoekschriften niet, die toch allen ook geen grondwetshenners zijn. Dat zijn redeneringen die rijmen als huuzeelen! Al de ondertekenaars der verzoekschriften — een mooi troepje om in de Grondwet te lezen! De meesten van al die teekenaars weten niet eens dat er eene Grondwet bestaat! Hoe gelukkig voor de factiën, dat er zulke werktuigen zijn.

Het adres der ministers van 17 April, dus leest men verder, plaatst den Koning in het licht van grondwetshennis. En toch — (let nu op) — is die Grondwet vóór den Koning en tegen de gevallen ministers. Zij verklaring in hun adres, dat de Grondwet kerkelijke vrijheid verleent, ONWAAR. Zij verleent vrijheid van belijdenis.

Wij behoeven niets te zeggen om de onderscheiding, hier gemaakt tusschen kerkelijke vrijheid en vrijheid van belijdenis, voor eene ongerijmdheid te verklaren. Ze loopt terstond in het oog. Maar wat meer in het oog loopt is de naïve bekentenis die er in ligt opgesloten. De bekentenis namelijk, dat, volgens het zonder voorbehoud in de Amsterdamsche Courant opgenomen artikel van E. F., het nieuwe ministerie zorg moet dragen, dat voortaan de kerkelijke vrijheid, dóór het wijzigen van eenige Grondwet-artikelen, moet belemmerd, beperkt zoo niet geheel verniegd worden; en alleen geldend moet blijven voor de Gereformeerde Kerk.

Wij hadden namelijk niet verwacht een der dubbelzinnige tiraden van het zoogenaamd ministerieel programma, zoo spoedig in het half officieel orgaan op deze wijze gepubliceerd te zien. Is dat eene onhandigheid van den Amsterdamschen, of geschiedt het naar een kleine wenk van zijne lofsprekers. In ieder geval wij zijn er dankbaar voor, en betuigen erkentelijk, dat het ons niet ondienstig is te vernemen, wat wij swischen die Zelden te kón hebben.

Met hoeveel waarheid en bezadigdheid tevens schetst de Amsterdamsche Courant de oneerlijke politiek, door het nieuwe ministerie gevolgd, om, door het afgetreden bewind van ongrondwettigheid te beschuldigen, zich zelf te verheffen. Zij brandmerkt zoodanige handeling naar verdienste, omdat het eene beschuldiging is, die niet opentlijk wordt gedaan, door geen bewijs gestaafd kan worden.

In het bijzonder leven — aldus zegt de Amsterdamsche Courant — spreekt geen man van eer kwaad in het afwezen en achter den rug zijner tegenstanders.

Wanneer hij moent reden te hebben tot beschuldigen, hij geeft zijne reden op, en hij zegt ze ten aanhoore van hen die het aangaat. En wat geen man van eer in het bijzonder leven zou kunnen doen, wat door elk, die ergevoel bezit, zóór gebrandmerkt worden als eene onwaardige en lage handelwijze, zat dit dóór de ministers Donker, van Hall enz. officieel in Nederland worden ingevoerd, als eene, tegen politieke tegenstanders geoorloofde, taktiek?

Wanneer de ministers Donker, van Hall enz., meenen, dat de afgetreden ministers de Grondwet geschonden hebben, zij zijn verplicht dit opentlijk en zonder omwegen te verklaren.

Zij zijn verplicht de gronden hunner faesniog bloot te leggen. Zij zijn verplicht aan te toonen welke bepalingen, welke beginselen der Grondwet door de afgetreden ministers miskend of verkracht zijn. Zij zijn verplicht dit te doen en aan zich zelven en aan de Natie, opdat men zekerheid hebbe, dat die tegenovergestelde rigting, welke zij volgen willen, de rigting zij welke DE GRONDWET wil.

Wanneer de afgetreden ministers bepalingen en beginselen der Grondwet miskend en verkracht hebben: er rust dan eene zware verantwoordelijkheid vooral op de heeren van Hall en van Doorn die, als vertegenwoordigers, in de eerste plaats geroepen en verplicht de Grondwet ongeschonden te helpen onderhouden en handhaven, die Grondwet, wiens en wetens, hebben laten miskennen en verkrachten, ja, dóór hunne goedkeurende votums het vorig ministerie in zijne ongrondwettige rigting ondersteund en gestijfd hebben. Zij, die de Grondwet zagen miskennen en verkrachten, hadden, in plaats van daartoe mede te werken, onvermoeid en aanhoudend deze ongrondwettigheden behooren aan te wijzen en te bestrijden.

Den 21 dezer zal te Weimar het huwelijk worden voltrokken tusschen Z. K. H. Prins Willem Frederik Hendrik der Nederlanden, geboren den 13 Junij 1820 en H. D. H. Amalia Maria de Gloria Augusta, geboren den 20 Mei 1830, dochter van Z. D. H. den hertog Karel Bernhard van Saksen Weimar Eisenach.

Het strekt ons tot genoegen te kunnen berigten, dat de hoogleeraar C. L. Blume, te Leiden, den 19 Maart jl. O. S. door de Keizerlijke academie van natuurkunde te Moskau tot gewoon lid is benoemd, uit aanmerking van de groote diensten welke gen. geleerde aan de natuurkundige wetenschappen bewezen heeft.

De Nieuwe Drentsche Courant zegt met zekerheid te kunnen melden, dat de zaak der spoorwegen in het noorden van ons vaderland haar volledig beslag reeds heeft gekregen. Niet met de politiek, zooals men wel heeft gemeend, maar met de spoorwegen in deze streken stond de, in de dagbladen vermelde, reis van den heer Commissaris des Konings in de provincie Groningen naar 's Gravenhage in verband.

Bij besluit van den 7den Mei 1853, no. 71, heeft Zijne Majesteit goedgevonden te benoemen tot burgemeester der gemeente Amsterdam, Mr. H. Provó Kluit.

Ingezonden Stukken.

ANDERE LEUS DAN DIE VAN M. GROEN VAN PRINSTERER.

Oranje	Nederland.	BOVEN
Rood		Groeijs
Wit		en
Blaauw		Bloeijs.
Groen	van Hall.	ONDER.
en		
Grijs.		

De ware strijd is thans of Vorst en Vaderland, of dwingelandij en heerschzucht.

X.

Advertentiën.

Aan de Redactie der Grondwet.

WelEdele Heeren!

UED. wordt verzocht het volgende in UEds. geacht blad te plaatsen:

Bewijs van verdraagzaamheid en vrijzinnigheid van den heer Stolte, gewezen Lid van de Tweede Kamer.

De heer Stolte, die door de vrijzinnige en Katholieke kiezers der hoofdstad, als afgevaardigde is gekozen, heeft zijne Katholieke leveranciers bedankt, met eigen mond verklarende, dat het was omdat zij Katholiek waren, er bijvoegende de voorwaarde, dat zij de leverantie terug zouden krijgen, indien zij zorgden dat de benoeming van de Bisschoppen geen voortgang had. Wat dankt U, Kiezers der hoofdstad, van zulk een wijsheid in een afgevaardigde, die ook aan de Katholieken zijne benoeming heeft te danken?

(Dixt.)

JOH. NOMAN en ZOON te Zalt-Bommel, hebben aan H.H. intekenaren verzonden, no. 4 der

MAANDELIJSCHE KRONIJK.
GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.
MET PORRET VAN Mr. J. R. THORBECKE,

MET LEVENSSCHETS

Geregeld ziet de MAANDELIJSCHE KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan, per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nummers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DEERTIG CENTEN.

Bovengenoemden debiteren met succes:

SÉWAKA.

EEN JAVAANSCH GEDICHT,

MET EENE INLEIDING, WOORDENBOEK en VERTALIN

UITGEGEVEN DOOR

J. A. WILKENS.

Rijjaal formaat.

P. F. H. MASCHKE,

Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, Kapitein bij het korps Ingenieurs, Mineurs en Sappeurs.

GESCHIEDENIS

VAN HET KORPS NEDERLANDSCHE

MINEURS EN SAPPEURS.

HET WETTELIJK ARMWEZEN

OF de verschillende gevoelens over de hoofdpunten eener Wetgeving op het Armbestuur, voorgesteld en overwoogen in verband met het aanhangig ontwerp van wet.

DE TOEKOMSTIGE WIJZE

VAN

BENEER EN VERANTWOORDING

DER

GELDMIDDELEN

Nederlandsch Indië,

ingevoelge artikel 60 der Grondwet; beschouwd in verband tot hetgeen daaromtrent is verordend in onze en in eenige vreemde koloniën,

DOOR

D. C. STEYN PARVE.

D. C. STEYN PARVE,

HET KOLONIAAL MONOPOLIESTELSEL,

GETOEST AAN

GESCHIEDENIS EN STAATHUISHOUDEKUNDE.

Nader toegelicht door den Schrijver.

34 vellen druks, waaronder 23 vel zeer compressen. druk, gr. 8.

Bedenkingen

OP HET WERKJE

EENE WAARSCHUWENDE STEM

UIT DE

BINNENLANDEN VAN JAVA.

Voor f 12 in plaats van f 86.40.

G. VAN LAAR,

MAGAZIJN VAN TUINSIERADEN,

of Verzameling van Modellen van aanleg en sieraad van groote en kleine Lusthoven en Tuinen, die met weinig kosten te maken zijn, waarin 192 in groot-kwarto, fraaie gekleurde koperen Platen, gebonden in keurigen halven Engelschen band.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.